

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

หลักนิติธรรมกับกองบัญชาการกองทัพไทย

จัดทำโดย พลเอก อุกฤษฏ์ บุญตานนท์
รหัส ๖๘๑๓๔๙

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นธป.) รุ่นที่ ๑๓
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักนิติธรรมกับกองบัญชาการกองทัพไทย

พลเอก อุกฤษณ์ บุญตานนท์^๑

บทคัดย่อ

บทคัดย่อ

หลักนิติธรรมเป็นหลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่ใช้ในการปกครอง ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญสำหรับการปกครองประเทศและเป็นรากฐานของธรรมาภิบาล หลักนิติธรรมถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ และฉบับปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๖๐ นอกจากนี้ในกฎบัตรอาเซียน และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติได้กำหนดให้หลักนิติธรรมเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทางสังคม และเศรษฐกิจ World Justice Project (WJP) ได้กำหนดตัวชี้วัดหลักนิติธรรม โดยประเมินจาก ๘ ปัจจัย ได้แก่ ชีตจำกัดอำนาจของรัฐบาล การบังคับใช้กฎหมาย การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ความโปร่งใส สิทธิขั้นพื้นฐาน ความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัย และกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและอาญา กองบัญชาการกองทัพไทยในฐานะหน่วยงานของกองทัพไทยภายใต้กระทรวงกลาโหมยึดหลักนิติธรรมในการบริหารราชการ และการปฏิบัติราชการ จากการศึกษาพบว่ากองบัญชาการกองทัพไทยมีแผนปฏิบัติราชการและบริหารราชการภายใต้หลักนิติธรรม ทั้ง ๘ ปัจจัย ซึ่งเอื้อให้เกิดการยกระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เนื่องจากการมีกฎระเบียบและแนวปฏิบัติตามหลักนิติธรรมเป็นเสาหลักค้ำจุน นำไปสู่ความเป็นธรรมาภิบาลได้อย่างแท้จริง แนวทางการพัฒนาการบริหารราชการเพื่อยกระดับการบริหารจัดการสามารถปรับใช้หลักนิติธรรมเพิ่มเติมได้อีก โดยการทบทวนกฎหมายสำหรับการปฏิบัติงานให้เหมาะสม การจัดทำฐานข้อมูลกฎระเบียบ และมาตรฐานการปฏิบัติงาน การปรับปรุงกลไกการวินิจฉัย และพัฒนากำลังพลให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมาย คุณธรรมจริยธรรม สิทธิขั้นพื้นฐาน และหลักนิติธรรม ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อเสริมสร้างหลักนิติธรรมในการพัฒนาการบริหารราชการ ได้แก่ การเตรียมกำลังกองทัพไทยด้วยการบริหารยุทธโศปกรณ์ร่วม การปรับแนวทางการร้องเรียนร้องทุกข์ การบรรจุวิชากฎหมายและหลักนิติธรรมในหลักสูตรของโรงเรียนทหาร และสถาบันการศึกษาของกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อให้เป็นรากฐานการพัฒนาการบริหารราชการของกองบัญชาการกองทัพไทย

คำสำคัญ หลักนิติธรรม, กองบัญชาการกองทัพไทย, หลักนิติธรรมกับกองบัญชาการกองทัพไทย

^๑ รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด

หลักนิติธรรมกับกองบัญชาการกองทัพไทย

พลเอก อุกฤษณ์ บุญตานนท์^๒

บทนำ

...รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓ วรรคสอง)^๓

“หลักนิติธรรม” ได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และได้บัญญัติไว้ด้วยว่า รัฐต้องจัดให้มีการทหารเพื่อพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน และกำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย^๔ ซึ่งการจัดให้มีการทหารนั้นถูกบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น กองบัญชาการกองทัพไทยในฐานะส่วนราชการหนึ่งของกองทัพไทย ภายใต้กระทรวงกลาโหม จึงต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม โดยมีหน้าที่ควบคุม อำนาจการ สั่งการและกำกับดูแลการดำเนินงานของส่วนราชการในกองทัพไทย ในการเตรียมกำลัง การป้องกันราชอาณาจักร และการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด^๕ อย่างไรก็ตาม แม้กองบัญชาการกองทัพไทยซึ่งมีหน้าที่และความรับผิดชอบด้านความมั่นคงของชาติจะมีการบริหารราชการภายใต้หลักนิติธรรมตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้ แต่ยังมีประเด็นที่ท้าทายในการพัฒนาการบริหารราชการของกองบัญชาการกองทัพไทยตามหลักนิติธรรมได้หลายแง่มุม เพื่อยกระดับให้กองบัญชาการกองทัพไทยเป็นองค์กรสมรรถนะสูง พร้อมรองรับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทุกมิติ และทุกสถานการณ์ สามารถพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย ผลประโยชน์และความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน ตลอดจนการพัฒนาประเทศอันเป็นหน้าที่ของทหารตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

หลักนิติธรรม

“นิติธรรม” เป็นคำที่มีความสำคัญต่อแนวคิดด้านการเมืองการปกครอง โดยนักคิดตั้งแต่สมัยเพลโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) และเป็นแนวคิดพื้นฐานมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อรัฐและประเทศทั้งหลายปกครองด้วยกฎหมาย ทำให้ “นิติธรรม” ขยายแนวคิดมาถึงปัจจุบันนี้

^๒ รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด

^๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐, มาตรา ๓.

^๔ เรื่องเดียวกัน, มาตรา ๕๒.

^๕ พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑, มาตรา ๗, ๑๐, ๑๕, ๑๗ และ ๑๘.

หลักนิติธรรมถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นฉบับแรก และยังคงบัญญัติไว้ในฉบับปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๖๐ หลักนิติธรรมจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม

ความหมายและแนวคิดของหลักนิติธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทั้งสองฉบับไม่ได้ให้ความหมายคำวาณิชธรรมไว้ แต่จากการศึกษา คำว่า “นิติธรรม” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้ให้ความหมายไว้ว่า “หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Rule of Law” โดยนักกฎหมายและนักวิชาการไทยหลายท่านได้ให้ความหมายหลักนิติธรรมไว้ ดังนี้

ศาสตราจารย์พิเศษ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร^๖ อธิบายไว้ว่า หลักนิติธรรมหมายถึง หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่มีความสำคัญในระบอบประชาธิปไตย โดยให้ความสำคัญกับตัวบทกฎหมาย บทบาทของศาลในกระบวนการยุติธรรมในทุกขั้นตอน หรือการบริหารราชการแผ่นดินในทุกระดับล้วนมีหลักการหรือหัวใจของเรื่องอันเดียวกันคือต้องตั้งอยู่ในความถูกต้องและเป็นธรรม

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.วิชณุ เครืองาม^๗ ได้อธิบายว่า หลักนิติธรรมหมายถึงการปกครองโดยกฎหมาย ไม่ใช่การปกครองโดยคน ใช้คนอำนาจของฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ และฝ่ายนิติบัญญัติใช้ตรวจสอบทั้งสามฝ่ายนั้นไม่ให้เสียความเป็นธรรม

ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ^๘ อธิบายว่า องค์ประกอบของหลักนิติธรรมมีอยู่ ๔ ประการ คือ ๑) ด้านสาระ ได้แก่ หลักความเสมอภาคทางกฎหมาย และกฎหมายดังกล่าวต้องรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพของบุคคล ๒) ด้านกระบวนการในการใช้กฎหมาย ได้แก่ รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้อำนาจภายในขอบเขตที่กฎหมายให้ไว้ ตามวิธีการ รูปแบบ เวลา และสถานที่ ๓) ด้านองค์กร ได้แก่ การใช้อำนาจศาลเป็นอิสระ สุจริตและเที่ยงธรรม กระบวนการยุติธรรมที่สุจริตและเที่ยงธรรม ๔) ด้านเป้าหมาย ได้แก่ การใช้การตีความกฎหมายและการตัดสินใจตัดสินคดีนั้น จะต้องมุ่งสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นโดยเที่ยงธรรม

จากที่กล่าวมาแล้วนั้น หลักนิติธรรมเป็นหลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับนักกฎหมาย ฝ่ายตุลาการ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และยังครอบคลุมกว้างขวางไปถึงเจ้าหน้าที่รัฐทั้งหมด และประชาชนที่ต้องคำนึงถึงหลักนิติธรรม

^๖ ธาณินทร์ กรัยวิเชียร, ๒๕๕๔, “หลักนิติธรรม (The rule of Law)”, วารสารยุติธรรมคู่ขนาน เล่มที่ ๗ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑, กันยายน, หน้า ๖๗.

^๗ วิชณุ เครืองาม, ๒๕๖๕, ๔ สิงหาคม, ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “ฝ่ายบริหารกับการรักษาความเชื่อมั่นตามหลักนิติธรรม” ในโอกาสครบรอบ ๕ ทศวรรษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง “หลักนิติธรรมกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบศาลไทย” ณ อาคารหอประชุมพูนธรรมคำแหงมหาวิทยาลัยรามคำแหง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=Ma7GoKe0JFU> [๒๕๖๘, ๑๘ มีนาคม]

^๘ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, ๒๕๕๖, ๒๒ พฤษภาคม, เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นป.) รุ่นที่ ๑ “ดุลยภาพระหว่างการเมืองภาคการเมืองและการเมืองภาคพลเมืองกับหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://elibrary.constitutionalcourt.or.th/document/documents/documents/Presentation_19.pdf [๒๕๖๘, ๑๙ มีนาคม]

ความสำคัญของหลักนิติธรรม

...การกระทำทุกอย่างของแต่ละคนจะมีผลโดยตรงถึงความมั่นคงของประเทศและความสุขทุกข์ของประชาชน จึงจำเป็นที่ทุกคนต้องร่วมมือกันปฏิบัติภารกิจทั้งปวง ด้วยเต็มสติปัญญาความสามารถ ด้วยความสุจริต และด้วยความคิดพิจารณาอันสุจริตรอบคอบ หนักแน่นด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง เทียบตรง ตามหลักนิติธรรม และคุณธรรม ให้งานของชาติดำเนินก้าวหน้าไปโดยไม่ติดขัด และบังเกิดประโยชน์อันพึงประสงค์ สมบูรณ์ บริบูรณ์...^๙

(พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒)

พระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ในรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภา ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒ นี้ แสดงถึงความสำคัญของหลักนิติธรรมที่ทำให้การปฏิบัติงานของชาติดำเนินไปได้ ส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศ และความสุขทุกข์ของประชาชน

รัฐสภาเป็นฝ่ายนิติบัญญัติของรัฐบาล ทำหน้าที่ออกกฎหมาย และตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร เป็นองค์กรหลักในการนำหลักนิติธรรมไปปฏิบัติเพราะกฎหมายเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล รักษาความยุติธรรมและความสงบเรียบร้อยในแผ่นดิน บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะทำให้ความสงบเรียบร้อยได้นั้นต้องตราขึ้นตามสภาวะการณ์และสภาพชีวิตที่แท้จริงของบ้านเมืองและประชาชน หากองค์กรที่มีหน้าที่ตรากฎหมายไม่คำนึงถึงหลักนิติธรรมแล้ว องค์กรอื่นจะปฏิบัติตามหลักนิติธรรมได้ยาก^{๑๐} อย่างไรก็ตาม ผู้ใช้กฎหมาย หรือฝ่ายตุลาการเป็นปัจจัยที่สำคัญเท่ากันกับตัวบทกฎหมายที่จะทำหน้าที่อำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน ทุกขั้นตอนจึงต้องสอดคล้องกับหลักนิติธรรมเสมอ ศาล ผู้พิพากษา และตุลาการต้องมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง^{๑๑} ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม

ฝ่ายบริหารมีฐานะเป็นผู้รักษากฎหมาย ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าอำนาจที่มีอยู่นั้นเป็นอำนาจตามกฎหมายซึ่งมาพร้อมกับหน้าที่และความรับผิดชอบในการรับใช้ประชาชน การปฏิบัติหน้าที่ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมายและหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ^{๑๒} รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐ ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ ทหาร ข้าราชการ นายอำเภอ สรรพากร ฯลฯ เพราะการบริหารบ้านเมืองที่ดีต้องเริ่มต้นจากนิติธรรม

^๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร, ๒๕๖๒, พระราชดำรัส ในรัฐพิธีเปิดประชุมรัฐสภา ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒, อ้างใน ปัทมพร ทศนา, ๒๕๖๔, รัฐพิธีเปิดประชุมสภา, พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://parliamentmuseum.go.th/2564/ar64-opening-thai-parliament-assembly.html> [๒๕๖๔, ๑๐ เมษายน]

^{๑๐} ธานินทร์ ภัยวิเชียร, ๒๕๕๔, “หลักนิติธรรม (The rule of Law)”, วารสารยุติธรรมคู่ขนาน, เล่มที่ ๗ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑, กันยายน, หน้า ๒๒.; สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๖, พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสถาน ศาลาคุณาลัย วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๑๔, ประมวลพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, หน้า ๖๐.

^{๑๑} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐, มาตรา ๑๘๘.; ธานินทร์ ภัยวิเชียร, ๒๕๕๔, “หลักนิติธรรม (The rule of Law)”, วารสารยุติธรรมคู่ขนาน, เล่มที่ ๗ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑, กันยายน, หน้า ๒๕.

^{๑๒} ธานินทร์ ภัยวิเชียร, ๒๕๕๔, “หลักนิติธรรม (The rule of Law)”, วารสารยุติธรรมคู่ขนาน, เล่มที่ ๗ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑, กันยายน, หน้า ๓๖.

การใช้อำนาจและหน้าที่ของหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องเลือกใช้ ติความ และคำนึงถึงผลของกฎหมายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย^{๑๓} หลักนิติธรรมจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปกครอง

นอกจากนั้นแล้วประชาชนทุกคนต้องเคารพ และปฏิบัติตามหลักนิติธรรมด้วยเช่นกัน เพราะประชาชนก็เป็นตัวการสำคัญหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาการละเมิดหลักนิติธรรม เช่น ปัญหาการฉ้อราษฎร์บังหลวง ปัญหาการหลีกเลี่ยงภาษีอากร และปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง เป็นต้น แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือประชาชนทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย เพราะกฎหมายเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติของประชาชนทั่วไป ดังนั้นต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจกฎหมาย และมีส่วนร่วมในการรักษากฎหมาย^{๑๔} ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของหลักนิติธรรม

กรณีตัวอย่างเกี่ยวกับฝ่ายบริหารละเมิดหลักนิติธรรม เมื่อ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๗ ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้นายกรัฐมนตรีพ้นตำแหน่ง และส่งผลให้รัฐมนตรีต้องพ้นตำแหน่งทั้งหมด เนื่องจากนายกรัฐมนตรีขาดคุณสมบัติ ไม่มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และมีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง จากกรณีทูลเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ที่เคยต้องคำพิพากษาจำคุกให้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี^{๑๕} ซึ่งเป็นการละเมิดหลักนิติธรรมอย่างชัดเจน และส่งผลกระทบต่อประเทศในทุกด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ได้กล่าวถึงหลักนิติธรรมไว้ในด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีเป้าหมายจะปรับเปลี่ยนภาครัฐให้เป็นภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยภาครัฐต้องยึดหลักธรรมาภิบาล ที่สำคัญคือกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการอำนวยความสะดวกยุติธรรมต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม^{๑๖}

ในระดับอาเซียน กฎบัตรอาเซียนระบุว่า ประเทศสมาชิกอาเซียนควรยึดหลักประชาธิปไตย หลักนิติธรรม และหลักธรรมาภิบาลที่ดี เคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ในมาตรา ๑ (๗) ของกฎบัตรอาเซียนระบุว่า เป้าประสงค์และวัตถุประสงค์ของอาเซียน คือ เพื่อเสริมสร้างประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง ยกย่องธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและความรับผิดชอบของประเทศสมาชิกอาเซียน^{๑๗} ซึ่งแสดงว่าประเทศสมาชิกอาเซียนจะสนับสนุนหลักนิติธรรม

ในเวทีระหว่างประเทศ องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายหลักนิติธรรมว่า คือ หลักการของการปกครองที่บุคคล สถาบัน และองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งรัฐเองจะต้อง

^{๑๓} วิษณุ เครืองาม, ๒๕๕๓, ปาฐกถาสาธารณะเรื่อง “การใช้หลักนิติธรรมในประเทศไทย”, สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.posttoday.com/politics/65350> [๒๕๖๘, ๑ เมษายน]

^{๑๔} ธานินทร์ ภัยวิเชียร, ๒๕๕๔, “หลักนิติธรรม (The rule of Law)”, วารสารยุติธรรมคู่ขนาน, เล่มที่ ๗ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑, กันยายน, หน้า ๓๗-๓๘.

^{๑๕} ไทยรัฐออนไลน์, ๒๕๖๗, ๑๔ สิงหาคม, วังเดิม เส้นสาย เสียตาย “เศรษฐา” พ้นนายกฯ เหตุเลือกพวกพ้อง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.thairath.co.th/scoop/interview/2807904> [๒๕๖๘, ๑ เมษายน]

^{๑๖} ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐), ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๑, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๘๒ ก, หน้า ๕, ๑๐.

^{๑๗} กระทรวงการต่างประเทศ, ม.ป.ป., กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, หน้า ๒,๔, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://image.mfa.go.th/mfa/0/OcXc7u4THG/migrate_directory/other-20130528-092411-875705.pdf [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]

รับผิดชอบต่อกฎหมายที่ประกาศใช้ต่อสาธารณะ การบังคับใช้อย่างเท่าเทียมกัน การวินิจฉัยโดยอิสระ และสอดคล้องกับบรรทัดฐานและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ^{๑๘} ซึ่งเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ข้อที่ ๑๖ (Sustainable Development Goals 16 : Promote just, peaceful and Inclusive societies) หรือ “สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก” ระบุไว้ว่าหลักนิติธรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ และเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับสันติภาพและความมั่นคง ความยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน^{๑๙} โดยเป้าหมายที่ ๑๖.๓ กำหนดให้ ส่งเสริมนิติธรรมทั้งในระดับชาติและระหว่างประเทศ และสร้างหลักประกันว่าจะมีการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมแก่ทุกคน (Promote the rule of Law at the national and international levels and ensure equal access to justice for all.)^{๒๐} หลักนิติธรรมจึงได้รับความสำคัญในระดับนานาชาติ และเป็นรากฐานของสังคมที่เป็นธรรมและสงบสุข นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

หลักนิติธรรมจึงถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่รัฐ รวมถึงประชาชนซึ่งเป็นรากฐานของหลักนิติธรรม นำไปสู่ความสงบสุขของสังคมและการพัฒนาประเทศ รวมถึงการยอมรับในระดับนานาชาติ

ปัจจัยของหลักนิติธรรม

โครงการยุติธรรมโลก หรือ World Justice Project (WJP) ซึ่งเป็นองค์กรประชาสังคมระหว่างประเทศที่มีพันธกิจในการทำงานเพื่อพัฒนาหลักนิติธรรมทั่วโลก ได้สร้างดัชนีประเมินเชิงปริมาณของการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมของประเทศต่าง ๆ ร่วมกับรัฐบาลไทย โดยกระทรวงยุติธรรม และสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน) หรือ Thailand Institute of Justice (TIJ) ได้มีโครงการส่งเสริมหลักนิติธรรมในประเทศไทย^{๒๑} และมีการประเมินระดับระบบนิติธรรมทั่วโลก ซึ่ง พ.ศ. ๒๕๖๗ ประเมินจาก ๑๔๒ ประเทศ โดยประเทศไทยได้คะแนน ๐.๕๐ คะแนน จาก ๑.๐๐ คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ ๗๘ แต่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโลกและค่าเฉลี่ยของประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่ได้ ๐.๕๕ คะแนน และ ๐.๕๙ คะแนน ตามลำดับ ตัวชี้วัดที่โครงการยุติธรรมโลก หรือ World Justice Project (WJP) ใช้ประเมินมาจาก ๘ ปัจจัย^{๒๒} ได้แก่

๑. ขีดจำกัดอำนาจของรัฐบาล (Constraints on Government Powers) อำนาจของรัฐบาลเป็นไปตามกฎหมาย ทั้งตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นของรัฐ ปัจจัยนี้พิจารณาถึงอำนาจของรัฐบาล

^{๑๘} UNITED NATIONS, 2014, **What is the Rule of Law**, [Online], Available from : <https://www.un.org/ruleoflaw/what-is-the-rule-of-law/> [2025, 1 March]

^{๑๙} UNITED NATIONS, 2014, **What is the Rule of Law**, [Online], Available from : <https://www.un.org/ruleoflaw/what-is-the-rule-of-law/> [2025, 1 March]

^{๒๐} The Globalgoals, n.d., **16 Promote just, peaceful and Inclusive societies**, [Online], Available from : <https://www.globalgoals.org/goals/16-peace-justice-and-strong-institutions/> [2025, 1 March]

^{๒๑} สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน), ๒๕๖๘, **TU นำผู้แทน WJP หรือ รว. ยุติธรรม ว่าด้วยหลักนิติธรรมในประเทศไทย**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.tijthailand.org/what-we-do/detail/tij-wjp-rule-of-law-index-justice> [๒๕๖๘, ๖ พฤษภาคม]

^{๒๒} สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, ๒๕๖๗, **คะแนนประเมิน WJP ของไทยสูงขึ้น คาดส่งผลดีต่อการประเมินคะแนน CPI ปี ๒๕๖๗**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.naccgo.th/categorydetail/20180831184638361/20241120155358?> [๒๕๖๘, ๑ มีนาคม]

เจ้าหน้าที่ และตัวแทนของรัฐบาล ถูกจำกัดตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นของรัฐ รวมถึงต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมาย โดยมีการตรวจสอบและทบทวนที่เป็นอิสระ เจ้าหน้าที่รัฐถูกกลไกของประเพณีมิชอบการถ่ายโอนอำนาจต้องเป็นไปตามกฎหมาย และอำนาจของรัฐบาลต้องได้รับการตรวจสอบโดยหน่วยงานภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

๒. การปราศจากการคอร์รัปชัน (Absence of Corruption) ปัจจัยนี้พิจารณาการทุจริตสามรูปแบบ ได้แก่ การติดสินบน การใช้อิทธิพลที่ไม่เหมาะสมเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว และการยักยอกเงินหรือทรัพยากรของรัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตัว การทุจริตทั้งสามรูปแบบนี้พิจารณาจากเจ้าหน้าที่รัฐในฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ ฝ่ายทหารและตำรวจ และฝ่ายนิติบัญญัติ และครอบคลุมสถานการณ์ที่เป็นไปได้หลากหลายที่อาจเกิดการทุจริตได้ ตั้งแต่การติดสินบนเล็ก ๆ น้อย ๆ ไปจนถึงการฉ้อโกงรูปแบบใหญ่ ๆ

๓. การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ (Open Government) รัฐบาลแบ่งปันข้อมูลเพื่อให้ประชาชนมีเครื่องมือในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพิจารณานโยบายสาธารณะ ปัจจัยนี้พิจารณาจากการเผยแพร่กฎหมายพื้นฐาน และข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิทางกฎหมาย รวมถึงคุณภาพของข้อมูลที่เผยแพร่ คำขอข้อมูลที่หน่วยงานถือครองได้รับตอบสนองอย่างเหมาะสม ประสิทธิภาพของกลไกการมีส่วนร่วมของพลเมือง และกลไกการร้องเรียน

๔. สิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) ปัจจัยนี้ครอบคลุมการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการคุ้มครองที่เท่าเทียมกัน สิทธิที่จะมีชีวิตและความปลอดภัยของบุคคล กระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายและสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก เสรีภาพในการนับถือศาสนาและความเชื่อ สิทธิในการมีความเป็นส่วนตัว เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม และสิทธิแรงงานขั้นพื้นฐาน รวมถึงสิทธิในการต่อรองร่วมกัน การห้ามใช้แรงงานบังคับและแรงงานเด็ก และการจัดการเลือกปฏิบัติ

๕. ความสงบเรียบร้อยของสังคม (Order and Security) สังคมสามารถประกันความปลอดภัยของบุคคลและทรัพย์สิน ความมั่นคงเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของสันติธรรม และเป็นหน้าที่พื้นฐานของรัฐ นอกจากนี้ยังเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการบรรลุสิทธิ และเสรีภาพที่หลักนิติธรรมมุ่งหมายที่จะพัฒนา ปัจจัยนี้ประกอบด้วยสามมิติที่ครอบคลุมภัยคุกคามต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง ได้แก่ การควบคุมอาชญากรรม ความรุนแรงทางการเมือง รวมถึงการก่อการร้าย ความขัดแย้งทางอาวุธ การควบคุมความขัดแย้งทางแพ่ง และประชาชนไม่ใช้ความรุนแรงเพื่อแก้ไขความทุกข์ยากส่วนตัว

๖. การบังคับใช้กฎหมาย (Regulatory Enforcement) หลักนิติธรรมที่เข้มแข็งกำหนดให้กฎระเบียบของรัฐบาลได้รับการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องนำมาบังคับใช้โดยปราศจากอิทธิพลที่ไม่เหมาะสมจากเจ้าหน้าที่รัฐหรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล นอกจากนี้ กระบวนการทางปกครองต้องดำเนินการอย่างทันท่วงที โดยไม่เกิดความล่าช้าที่ไม่สมเหตุสมผล ปฏิบัติตามกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมาย และต้องไม่มีการเวนคืนทรัพย์สินส่วนบุคคลโดยไม่ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม

๗. กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง (Civil Justice) ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งได้ กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งปราศจากการเลือกปฏิบัติ ปราศจากการทุจริต ปราศจากอิทธิพลที่ไม่เหมาะสมของรัฐบาล และต้องไม่เกิดความล่าช้าอย่างไม่สมเหตุสมผล การบังคับใช้กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งอย่างมีประสิทธิภาพ กลไกการระงับข้อพิพาทและการแก้ไขทางเลือกสามารถเข้าถึงได้เป็นกลาง และมีประสิทธิภาพ

๘. กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (Criminal Justice) ระบบยุติธรรมทางอาญาที่มีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญของหลักนิติธรรม เนื่องจากเป็นกลไกตามธรรมเนียมในการแก้ไขข้อร้องเรียน และดำเนินคดีกับบุคคลในความผิดต่อสังคม ระบบยุติธรรมทางอาญาที่มีประสิทธิภาพ สามารถสืบสวนและตัดสินคดีอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลาที่ ผ่านระบบที่เป็นกลางและไม่เลือกปฏิบัติ ปราศจากการทุจริตและอิทธิพลที่ไม่เหมาะสมของรัฐบาล ขณะเดียวกันก็รับประกันว่าสิทธิของทั้งเหยื่อ และผู้ถูกกล่าวหาได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบราชทัณฑ์สามารถลดพฤติกรรมทางอาญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การประเมินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจึงควรพิจารณาแบบทั้งหมด ซึ่งรวมถึงตำรวจ ทนายความ อัยการ ผู้พิพากษา และเจ้าหน้าที่เรือนจำ

นอกจากนั้นแล้วมีอีกหนึ่งปัจจัยคือ ความยุติธรรมอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบยุติธรรมตามธรรมเนียม และไม่เป็นทางการซึ่งมีในหลายประเทศ เช่น ระบบตามชุมชน ประเพณี และศาสนา

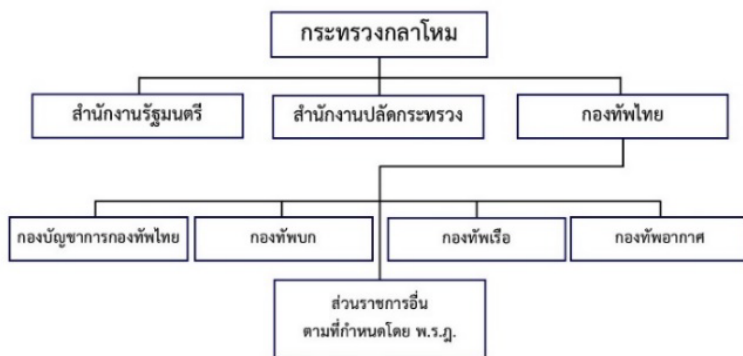
ปัจจัยทั้ง ๘ ปัจจัยของหลักนิติธรรมนี้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์การดำเนินการตามหลักนิติธรรมอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์การดำเนินการตามหลักนิติธรรมของกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโดยนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

จากที่กล่าวมาแล้วนั้นเห็นได้ว่าหลักนิติธรรมเป็นเครื่องมือควบคุมอำนาจของรัฐในการสร้างกระบวนการหรือระบบที่เป็นธรรมแก่ทุกคนบนฐานของสันติภาพ ประชาธิปไตย และเสรีภาพ มีความสำคัญทั้งระดับประเทศ กลุ่มประเทศอาเซียน และองค์การสหประชาชาติ หลักนิติธรรมจึงมีความเป็นสากล มีความชัดเจน เป็นสาธารณะ เป็นบรรทัดฐานที่ควบคุมสังคม การได้การยอมรับถึงความมีหลักนิติธรรมจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ดังนั้น กองบัญชาการกองทัพไทยซึ่งหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบความมั่นคงของชาติ จึงมีหน้าที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักนิติธรรม เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากประชาชน ประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน มิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ สามารถสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงร่วมกัน เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน

กองบัญชาการกองทัพไทย

กองบัญชาการกองทัพไทยเป็นส่วนราชการขึ้นตรงต่อกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม มีหน้าที่ควบคุมอำนาจการ สั่งการ และกำกับดูแลการดำเนินงานของส่วนราชการในกองทัพไทย ในการเตรียมกำลัง การป้องกันราชอาณาจักร และการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ^{๒๓}

^{๒๓} พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑, มาตรา ๑๗ และ ๑๘.

การจัดส่วนราชการกระทรวงกลาโหม

วิสัยทัศน์

กองบัญชาการกองทัพอากาศไทยควบคุมและอำนวยความสะดวกร่วมเหล่าทัพ ให้พร้อมรองรับภัยคุกคามได้ทุกรูปแบบและทุกมิติ ด้วยความทันสมัย ประสานสอดคล้อง แน่นแฟ้นในทุกกระดับ ได้รับการยอมรับจากประชาชนและกองทัพมิตรประเทศ^{๒๔}

พันธกิจ

กองบัญชาการกองทัพอากาศไทยมีพันธกิจ ดังนี้ ๑) พิทักษ์รักษา ปกป้อง เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ และส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ๒) ป้องกันประเทศ และรักษามลประโยชน์ของชาติ ๓) รักษาความมั่นคงแห่งรัฐ และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ ๔) เสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน มิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ ๕) พัฒนาประเทศ ป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ และช่วยเหลือประชาชน^{๒๕}

แผนปฏิบัติการราชการกองบัญชาการกองทัพอากาศ

กองบัญชาการกองทัพอากาศไทยได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) ตามพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒^{๒๖} ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ด้านความมั่นคง และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๘๐) ประเด็นความมั่นคง และประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ ๓) แผนปฏิบัติการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) กระทรวงกลาโหม และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘ กระทรวงกลาโหม^{๒๗}

^{๒๔} กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพอากาศ, ๒๕๖๗, แผนปฏิบัติการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) กองบัญชาการกองทัพอากาศ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม), หน้า ๗, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://strapirtarfi.mithy/uploads/V13_180866_daeb267_bdc.pdf [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]

^{๒๕} เรื่องเดียวกัน.

^{๒๖} เรื่องเดียวกัน.

^{๒๗} เรื่องเดียวกัน.

แผนปฏิบัติการราชการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) กองบัญชาการกองทัพไทย ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ ๖ แผน ได้แก่ ๑) การเงินทุน พัทธ์ และเสริมสร้างความมั่นคงสถาบันหลักของชาติ ๒) การป้องกันประเทศ รักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ พร้อมพัฒนาศักยภาพทางการทหาร ให้ทัดเทียมกับภูมิภาค ๓) การรักษาความมั่นคงของประเทศ โดยจัดการภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ๔) การพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง และการช่วยเหลือประชาชนจากภัยพิบัติและเหตุวิกฤต ๕) การเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ ๖) การพัฒนาองค์กรเพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง ซึ่งจะถูกนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการรายปีของแต่ละหน่วยงาน^{๒๘}

กองบัญชาการกองทัพไทยมีหน้าที่ในการเตรียมกำลัง การป้องกันราชอาณาจักร และการดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหาร โดยมีแผนปฏิบัติการราชการระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) เป็นกรอบการดำเนินงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล และอยู่ภายใต้หลักนิติธรรม มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาองค์กรมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง

บริบทของกองบัญชาการกองทัพไทยภายใต้หลักนิติธรรม

บริบทของกองบัญชาการกองทัพไทยภายใต้หลักนิติธรรม พิจารณาตามปัจจัยของหลักนิติธรรมที่ World Justice Project (WJP) ใช้ประเมินหลักนิติธรรมทั่วโลกอย่างเป็นรูปธรรม ประกอบกับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA)^{๒๙} โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ของกองบัญชาการกองทัพไทยในปี ๒๕๖๘ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดี^{๓๐} แสดงให้เห็นว่ากองบัญชาการกองทัพไทยบริหารราชการตามหลักนิติธรรมทั้งด้านอำนาจหน้าที่ การบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ความโปร่งใส สิทธิขั้นพื้นฐาน ความสงบเรียบร้อย และกองบัญชาการกองทัพไทยมีแผนปฏิบัติการสอดคล้องกับการดำเนินการตามหลักนิติธรรม

กองบัญชาการกองทัพไทยปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ และกฎหมายกำหนด

กฎหมายสูงสุดที่บัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ของกองบัญชาการกองทัพไทย คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งบัญญัติให้หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม และรัฐต้องจัดให้มีการทหารเพื่อพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบัน

^{๒๘} กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๗, แผนปฏิบัติการ ราชการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) กองบัญชาการกองทัพไทย (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม), หน้า ๗, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://strapi.rtarf.mi.th/uploads/V13_180866_daeb267bdc.pdf [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]

^{๒๙} ตัวชี้วัดการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ การใช้งบประมาณ การใช้อำนาจ การใช้ทรัพย์สินของราชการ การแก้ไขปัญหาการทุจริต คุณภาพการดำเนินงาน ประสิทธิภาพการสื่อสาร การปรับปรุงระบบการทำงาน การเปิดเผยข้อมูล การป้องกันการทุจริต

^{๓๐} สำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, ๒๕๖๘, การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://itas.nacc.go.th/report/rpt0201new?year=2025&departmentid=45&assessmentid=822&isPublic=True> [๒๕๖๘, ๑๙ สิงหาคม]

พระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บุรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิ และผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน^{๓๑}

การทหารนั้นถูกระบุไว้ในพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ ความเป็นไปของราชการของกระทรวงกลาโหมเป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ แบบแผน ประกาศ และคำสั่ง มีภารกิจพิทักษ์เอกราชและความมั่นคง ปกป้องประเทศจากภัยคุกคามทั้งภายในและภายนอก ปรามปรามการกบฏและการจลาจล ปกป้องและรักษาความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมทั้งสนับสนุนภารกิจของสถาบันพระมหากษัตริย์ พิทักษ์ผลประโยชน์ของชาติ และพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านการปกครอง ความมั่นคง การจัดการภัยพิบัติ และการช่วยเหลือประชาชน การศึกษาวิจัย และพัฒนาเพื่อความมั่นคง นอกจากนี้แล้วยังมีภารกิจปฏิบัติการนอกเหนือจากสงคราม และสนับสนุนภารกิจเพื่อความมั่นคงของประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่กฎหมายหรือมติ คณะรัฐมนตรีกำหนด ดังนั้น กองทัพบกไทยในฐานะส่วนราชการหนึ่งของกระทรวงกลาโหม จึงมีหน้าที่ ปฏิบัติตามภารกิจของกระทรวงกลาโหม โดยการเตรียมกำลังกองทัพบกไทย การป้องกันราชอาณาจักร และดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังทหารตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม มีกองบัญชาการ กองทัพบกไทยทำหน้าที่ควบคุม อำนาจการ สั่งการและกำกับดูแลการดำเนินงานของส่วนราชการของ กองทัพบกไทยส่วนการปฏิบัติราชการทหารเป็นไปตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด ได้แก่ การใช้กำลังทหาร หรือการวางกำลังเพื่อเตรียมการยุทธ เพื่อการรบหรือการสงคราม การปรามปรามการกบฏ หรือเมื่อได้ ประกาศใช้กฎอัยการศึก เป็นต้น^{๓๒}

การปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าว จะถูกตรวจสอบจากหน่วยงานอิสระตาม รัฐธรรมนูญ ได้แก่ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (คตง.) ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และตรวจสอบการบริหารทรัพย์สินของหน่วยงานภาครัฐ สามารถส่งลงโทษทางปกครองกรณีมีการ กระทำผิดกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ นอกจากนี้แล้วยังมีคณะกรรมการป้องกันและ ปรามปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)^{๓๓} และคณะกรรมการป้องกันและปรามปรามการทุจริตใน ภาครัฐ (ป.ป.ท.)^{๓๔} ซึ่งมีภารกิจเกี่ยวกับการป้องกันและปรามปรามการทุจริตในภาครัฐ กำกับและ ตรวจสอบเจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ ติดตามและรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในภาครัฐ แสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐาน รวมทั้งไต่สวนเพื่อดำเนินการทางวินัยและคดีกับผู้กระทำ ผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเจ้าหน้าที่รัฐสามารถถูกลงโทษฐานประพฤติมิชอบได้ตามกฎหมาย กำหนด เช่น กรณีการจัดซื้อจัดจ้างต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและ การบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และ คำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ ๔๐๐/๖๐ เรื่อง การจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหาร พสดุของกระทรวงกลาโหม ได้มีการกำหนดอำนาจ การมอบอำนาจ และบทลงโทษไว้ชัดเจนทั้งทางวินัยและ อาญา ซึ่งถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานตรวจสอบภายใน และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินอย่างสม่ำเสมอ

^{๓๑} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓ และ ๕๒.

^{๓๒} พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๘ มาตรา ๓๓-๔๑.

^{๓๓} สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ม.ป.ป., องค์การอิสระ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://web.parliament.go.th/assets/portals/1/files/006องค์กรอิสระ.pdf> [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]

^{๓๔} พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปรามปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑.

จากที่กล่าวมากองบัญชาการกองทัพไทยปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ การมอบอำนาจ และ กระบวนการปฏิบัติราชการที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งมีการตรวจสอบและทบทวนโดยองค์การอิสระ เจ้าหน้าที่ที่สามารถกลั่นกรองข้อเท็จจริงประพจน์มิชอบ ถือได้ว่ากองบัญชาการกองทัพไทยบริหารราชการตาม หลักนิติธรรมในเรื่องของอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด

การบังคับใช้กฎหมายของกองบัญชาการกองทัพไทย

การบังคับใช้กฎหมายของกองบัญชาการกองทัพไทยเป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ซึ่งมีการบังคับใช้กฎหมายสู่การสงคราม กฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ และกฎหมายในการปฏิบัติราชการภายในหน่วยงาน ถือว่าเป็นไปตามหลักนิติธรรม ดังนี้

๑. กฎหมายในการสู่การสงคราม การปกป้องอธิปไตยของชาติเป็นไปตามกฎหมาย ทั้งกฎหมายภายในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งกฎหมายใช้กำลังของกองทัพไทยเป็นตามคำสั่ง กระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ ๕๙/๕๐ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ เรื่องกฎหมายใช้กำลังกองทัพไทย หลักสำคัญคือ กฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธหรือกฎหมายสงคราม ได้แก่ ๑) กลุ่มอนุสัญญาเจนีวา มุ่งคุ้มครองผู้ประสบภัยสงคราม ทั้งกำลังพลของกองทัพ ประชาชน และเจ้าหน้าที่แพทย์ ได้แก่ ฉบับที่ ๑ อนุสัญญาเพื่อให้ผู้บาดเจ็บและป่วยไข้ในกองทัพในสนามรบมีสถานะที่ดีขึ้น ฉบับที่ ๒ อนุสัญญาเพื่อให้ผู้ที่สังกัดในกองทัพขณะอยู่ในทะเลที่บาดเจ็บป่วยไข้ และเรืออับปาง มีสถานะที่ดีขึ้น ฉบับที่ ๓ อนุสัญญาเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเชลยศึก และฉบับที่ ๔ อนุสัญญาเกี่ยวกับการคุ้มครองพลเรือนในยามสงคราม ๒) กลุ่มอนุสัญญาเฮก มุ่งกำหนดวิธีและวิถีทางในการสู่รบเพื่อ จำกัดความเสียหาย และความทุกข์ทรมานที่ผู้ประสบภัยหรือผู้ถูกโจมตีได้รับ เพื่อเป็นกฎหมาย มนุษยธรรมระหว่างประเทศ ได้แก่ อนุสัญญาเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินวัฒนธรรมในกรณีการขัดกันด้วย อาวุธ อนุสัญญาว่าด้วยกฎหมายและจารีตประเพณีในการสงครามทางบก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของไทย ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาต่อต้าน การทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี เป็นต้น^{๓๕}

กฎหมายเพื่อบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการขัดกันด้วยอาวุธดังกล่าว ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาทหาร พระราชบัญญัติบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวาเกี่ยวกับการปฏิบัติ ต่อเชลยศึก พ.ศ. ๒๔๙๒ และ พ.ศ. ๒๔๙๘ ประมวลระเบียบการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น หลักการสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือ ความจำเป็นทางทหาร การไม่ทำให้เกิดความทุกข์ทรมานเกินจำเป็น และสัดส่วนของความเสียหายกับความจำเป็นทางทหาร^{๓๖} กองบัญชาการกองทัพไทยยึดหลักกฎหมาย ในการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และปฏิบัติตามขั้นตอนการทำงานที่ถูกต้องอย่างเคร่งครัด

๒. กฎหมายเพื่อการปฏิบัติการที่มีใช้สงครามและการรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ ได้แก่ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติการบริหารราชการ

^{๓๕} สำนักงานพระธรรมนูญทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๖, กฎหมายคุ้มครองการปฏิบัติการทางทหาร ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://oja.rtarf.mi.th/new/index.php/2020-10-07-03-16-30/2021-02-17-06-41-28/485-2024-10-31-08-40-43> [๒๕๖๘, ๓๑ พฤษภาคม]

^{๓๖} สำนักงานพระธรรมนูญทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๖, กฎหมายคุ้มครองการปฏิบัติการทางทหาร ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://oja.rtarf.mi.th/new/index.php/2020-10-07-03-16-30/2021-02-17-06-41-28/485-2024-10-31-08-40-43> [๒๕๖๘, ๓๑ พฤษภาคม]

ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อบังคับกระทรวงกลาโหม ว่าด้วยการใช้กำลังทหาร การเคลื่อนย้ายกำลังทหาร และการเตรียมพร้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นต้น^{๓๗} ซึ่งมีการบังคับใช้ในสถานการณ์ที่ต่างกัน

การปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการอื่น ได้แก่ การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การค้ามนุษย์ การค้าของเถื่อนและผิดกฎหมาย การตัดไม้ทำลายป่า และการรักษาความสงบเรียบร้อยในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ เป็นต้น เป็นไปตามกฎหมายของแต่ละเรื่อง เจ้าหน้าที่ทหารเป็นเจ้าพนักงานตาม ประมวลกฎหมายอาญา โดยมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่บังคับกฎหมายอื่น เช่น เจ้าหน้าที่ ตำรวจ เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เจ้าหน้าที่ ศุลกากร เจ้าหน้าที่สรรพสามิต เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เป็นต้น^{๓๘} ส่วนการปฏิบัติการปราบปรามการก่อการร้าย และจราจร ให้เจ้าหน้าที่ทางทหารเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประมวลกฎหมายอาญา และต้องปฏิบัติ ตามกฎหมายที่ใช้กำลังตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ ๕๙/๕๐ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ เรื่องกฎการใช้กำลังของกองทัพไทย และประมวลหลักปฏิบัติสำหรับเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งหลักสิทธิมนุษยชน และหลักมาตรฐานสากล^{๓๙} ซึ่งมีการใช้กำลังทางทหารที่แตกต่างกัน

๓. กฎหมายในการปฏิบัติราชการ เพื่อการบริหารจัดการภายในหน่วยงาน ด้านการปกครอง ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญาทหาร พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. ๒๔๗๖ พระราชบัญญัติจัดระเบียบ ราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ และระเบียบ กระทรวงกลาโหมว่าด้วยประมวลจริยธรรมและการรักษาจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๔^{๔๐} เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี กฎหมายในการปฏิบัติราชการด้านสิทธิกำลังพล ด้านการเงินและงบประมาณ ด้านการส่งกำลังบำรุง ที่ต้อง ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขั้นตอนการทำงานปฏิบัติตามกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมายกำหนด

กองบัญชาการกองทัพไทยบังคับใช้กฎระเบียบอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขั้นตอนการทำงานปฏิบัติตามกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมาย และหลักนิติธรรม สิ่งที่สำคัญที่สุด ในการบังคับใช้กฎหมายคือ กำลังพลทุกระดับชั้น ตั้งแต่ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงจนถึงผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่ต้องบังคับใช้ มาตรฐานสากล และหลักสิทธิมนุษยชน

^{๓๗} เรื่องเดียวกัน.

^{๓๘} กฎณะ บวรรัตนารักษ์, พันเอก, ๒๕๕๔, “ทหารกับการปฏิบัติการทางทหารที่นอกเหนือจากสงคราม” ใน **กฎหมาย คัมภีร์กองการปฏิบัติการทางทหาร**, หน้า ๓๔๙-๓๗๒, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [https://j6inter.rtarf.mi.th/ attachments/article/552/กฎหมายคัมภีร์กองการปฏิบัติการทางทหาร_compressed.pdf](https://j6inter.rtarf.mi.th/attachments/article/552/กฎหมายคัมภีร์กองการปฏิบัติการทางทหาร_compressed.pdf) [๒๕๖๘, ๓๑ พฤษภาคม]

^{๓๙} United Nation, 1979, 17 December, **Code of Conduct for Law Enforcement Officials**, General Assembly resolution 34/169, [Online], Available from : <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/ code-conduct-law-enforcement-officials> [2025, 1 June] ; ธนภัทร ชาตินักรบ, ๒๕๖๕, กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้กำลังและการใช้อาวุธ ของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย, ใน **แนวทางปฏิบัติงานว่าด้วยกฎการใช้กำลังและอาวุธ**, หน้า ๑๙-๒๐.

^{๔๐} สำนักงานพระธรรมนูญทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๖, **กฎหมายคัมภีร์กองการปฏิบัติการทางทหาร ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://ojartarf.mi.th/new/index.php/2020-10-07-03-16-30/2021-02-17-06-41-28/485-2024-10-31-08-40-43> [๒๕๖๘, ๓๑ พฤษภาคม]

สิทธิขั้นพื้นฐานในกองบัญชาการกองทัพไทย

กองบัญชาการกองทัพไทยมีการบริหารจัดการโดยยึดหลักการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม และไม่มี การเลือกปฏิบัติ มีกระบวนการออกกฎระเบียบชัดเจนและเป็นธรรม มีคณะกรรมการออกระเบียบกำลังพล ของกระทรวงกลาโหมทำหน้าที่ทบทวน และออกกฎหมายดูแลสิทธิกำลังพลเป็นไปตามพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ ประกอบด้วยสิทธิขณะรับราชการ สิทธิที่ได้รับเมื่อเกษียณอายุ ราชการ และสิทธิเมื่อเสียชีวิต^{๔๑} มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กำลังพลในทุกส่วนราชการ รวมทั้งกำลังพลของ กองบัญชาการกองทัพไทยได้รับสิทธิครบถ้วนอย่างเท่าเทียม โดยได้จัดทำคู่มือในการศึกษาค้นคว้าและ ทำความเข้าใจสิทธิเบื้องต้นของกำลังพล ส่วนสิทธิในการเข้ารับการศึกษาตามแนวทางการรับราชการ การพิจารณาเลื่อนชั้น การพิจารณาการสอบต่าง ๆ จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการพิจารณาอย่างเป็นธรรม

กองบัญชาการกองทัพไทยได้จัดให้มีช่องทางสำหรับกำลังพลและประชาชนในการเสนอความ คิดเห็นและร้องเรียน กรณีที่รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรมไว้หลายช่องทาง เช่น ในเว็บไซต์หลักของ หน่วยงาน หรือการส่งเอกสารร้องเรียนที่หน่วยงานรับเรื่องราวร้องทุกข์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สิทธิและ เสรีภาพของทหารอาจถูกจำกัดด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบ การแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก ทำได้ตามที่กฎระเบียบกำหนดซึ่งแตกต่างจากประชาชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ในมาตรา ๒๗ บัญญัติให้บุคคลย่อมเสมอกัน ในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน แต่ในวรรคห้า บัญญัติว่า บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อม มีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม ซึ่งเป็นข้อจำกัดสำหรับทหาร เช่น มาตรา ๓๔ บุคคลทั่วไปจะมีเสรีภาพใน การแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น เว้นแต่โดย อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ^{๔๒} ซึ่งตามข้อบังคับ กระทรวงกลาโหมว่าด้วยข้าราชการกลาโหมกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๙ ทหารถูกจำกัดเสรีภาพการแสดง ความคิดเห็นทางการเมือง^{๔๓} และกฎที่ใช้บังคับกับข้าราชการกลาโหมโดยทั่วไป ได้แก่ พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๑๕ กำหนดให้วินัยของข้าราชการทหาร ทหารกองประจำการ และนักเรียนในสังกัดกระทรวงกลาโหม ให้เป็นไปตามข้อบังคับ และระเบียบแบบแผนที่กระทรวงกลาโหม กำหนด พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. ๒๕๓๖ มาตรา ๒๓ กำหนดว่า ทหารจะร้องทุกข์ได้แต่สำหรับ ตนเองเท่านั้น ห้ามมิให้ลงชื่อรวมกัน หรือเข้ามาร้องทุกข์พร้อมกันหลายคน และห้ามมิให้ประชุมกันเพื่อหารือ เรื่องจะร้องทุกข์^{๔๔} เพื่อให้การปกครองบังคับบัญชาทหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการรักษาความมั่นคง จากที่กล่าวมานั้น แม้กองบัญชาการกองทัพไทยจะมีภารกิจหน้าที่รักษาความมั่นคงของชาติ แต่ก็ให้ความสำคัญกับการรักษาสิทธิขั้นพื้นฐานของกำลังพลให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมและไม่มีการ เลือกปฏิบัติ สิทธิในความปลอดภัยของบุคคล กระบวนการทางกฎหมายที่เป็นธรรม เสรีภาพในการแสดง ความคิดเห็นและการแสดงออกในกรอบที่กฎหมายกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับหลักนิติธรรมอย่างเคร่งครัด

^{๔๑} พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการทหาร พ.ศ. ๒๕๒๑.

^{๔๒} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐, มาตรา ๓๔.

^{๔๓} ข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยข้าราชการกลาโหมกับการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๙.

^{๔๔} พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. ๒๕๓๖.

กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

กองบัญชาการกองทัพไทยไม่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดำเนินการพิจารณาคดี แต่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการทางยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานพระธรรมนูญทหาร ซึ่งทำหน้าที่พิจารณาเสนอความเห็น และดำเนินการเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาหรือวินัยแล้วแต่กรณี และการสอบสวนคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือคดีต่าง ๆ ตลอดจนพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับการสอบสวน หรือการดำเนินการเกี่ยวกับคดี ร่วมฟังการสอบสวนในกรณีที่ทหารเป็นผู้เสียหาย หรือเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญา ให้การสงเคราะห์ทางกฎหมายแก่กำลังพล และการคุ้มครองพยานในคดีอาญา^{๔๕} ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงาน หรือกำลังพลได้รับความยุติธรรมทางแพ่งและอาญาหากถูกดำเนินคดี และได้จัดทำฐานข้อมูลทางกฎหมาย แนวทางในการปฏิบัติภารกิจยามปกติ ตลอดจนการปฏิบัติภารกิจตามกฎหมายการใช้กำลัง ซึ่งช่วยให้กำลังพลสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมั่นใจ

อย่างไรก็ตาม ทหารเป็นผู้ปฏิบัติราชการในด้านความมั่นคงจึงมีวิธีการปกครองตามกฎหมายระเบียบทางทหาร เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. ๒๔๗๖ และพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ เป็นต้น มีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา มีการลงโทษ ลงทัณฑ์ตามกฎหมายกำหนด หากมีการกระทำผิดทั้งตามวินัยทหาร และการกระทำผิดกฎหมายบ้านเมือง

กรณีทหารกระทำผิดต่อวินัยทหารจะต้องรับทัณฑ์ตามวิธีที่กำหนดไว้ ๕ สถาน คือ ภาคทัณฑ์ ทัณฑ์กรรม กัก ชัง และจำขัง ห้ามไม่ให้คิดขึ้นใหม่ หรือใช้วิธีลงทัณฑ์อย่างอื่นเป็นอันขาด และอาจต้องถูกปลดจากประจำการ หรือถูกถอดจากยศทหาร ผู้มีอำนาจบังคับบัญชาซึ่งลงทัณฑ์แก่ผู้กระทำผิดได้นั้น คือ ผู้บังคับบัญชา หรือผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจให้บังคับบัญชาตามที่กระทรวงกลาโหม และส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อกระทรวงกลาโหมกำหนด โดยมีการกำหนดระดับอำนาจในการลงทัณฑ์และรับทัณฑ์ไว้อย่างชัดเจน^{๔๖}

กรณีเมื่อเกิดความเสียหายแก่เงินราชการ หรือทรัพย์สินของทางราชการอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ ส่วนราชการนั้นต้องรายงานให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดทราบเพื่อนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมทราบโดยด่วน และดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น แล้วเสนอกรมกำลังพลทหารเพื่อพิจารณาการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบและรายงานตามลำดับต่อไป ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะพิจารณาสั่งการกรณีเจ้าหน้าที่ผู้ใดต้องรับผิดชอบหรือไม่ อย่างไร ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนดต่อไป และรายงานเพื่อนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม^{๔๗}

นอกจากนั้นแล้ว กรณีการกระทำผิดอื่นทั้งทางแพ่งและอาญา หากการกระทำผิดนั้นมีความร้ายแรงเกินกว่าอำนาจผู้บังคับบัญชาที่จะใช้ลงทัณฑ์ได้ก็จะส่งเรื่องให้ศาลทหารพิจารณา เป็นหลักประกันในการให้ความเป็นธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งตุลาการจะมีอิสระในการดำเนินคดี ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ โดยศาลทหารมี ๓ ศาล เช่นเดียวกับศาลยุติธรรม ได้แก่ ศาลทหารชั้นต้น

^{๔๕} สำนักงานพระธรรมนูญทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, ม.ป.ป., **ภารกิจ**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://oja.rtarf.mi.th/new/index.php/2020-10-07-03-14-13/royal-thai-funeral-2> [๒๕๖๘, ๓๑ พฤษภาคม]

^{๔๖} พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. ๒๔๗๖.

^{๔๗} กรมสารบรรณทหาร, ๒๕๕๔, ระเบียบกองบัญชาการกองทัพไทยว่าด้วยการปฏิบัติเมื่อเกิดความเสียหายแก่เงินราชการหรือทรัพย์สินของทางราชการอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๕๒, ใน **ระเบียบปฏิบัติราชการ ฉบับปรับปรุงใหม่ เล่ม ๔**, [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://oja.rtarf.mi.th/new/index.php/2020-10-07-03-16-30/2021-03-06-06-40-20/54-4> [๒๕๖๘, ๓๑ พฤษภาคม]

ประกอบด้วย ศาลมณฑลทหาร และศาลกรุงเทพ ศาลทหารกลาง และศาลทหารสูงสุด ในมาตรา ๑๓ บัญญัติให้ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาอาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายทหาร หรือกฎหมายอื่นทางอาญาในคดีซึ่งผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารในขณะกระทำความผิด และมีอำนาจสั่งลงโทษบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดฐานละเมิดอำนาจศาลตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ส่วนคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจศาลทหารให้ดำเนินคดีในศาลพลเรือน^{๔๘}

การกำหนดลักษณะโทษแห่งความผิดต่าง ๆ ที่ล่วงละเมิดต่อกฎหมาย และหน้าที่ฝ่ายทหารเป็นไปตามพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาทหาร พ.ศ. ๒๔๕๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม^{๔๙} บัญญัติให้บุคคลซึ่งเป็นทหารย่อมต้องอยู่ในใต้บังคับวินัยทหาร เมื่อกระทำความผิดต่อกฎหมายอย่างคนสามัญ ความผิดนั้นย่อมมีความประพฤติในฝ่ายทหารเจือไปด้วย สมควรมีโทษหนักยิ่งกว่าผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกันซึ่งเป็นคนสามัญ เนื่องจากทหารมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่อความมั่นคงของชาติ

ทั้งนี้ เมื่อหัวหน้าส่วนราชการหรือผู้บังคับบัญชาของผู้กระทำความผิดได้กล่าวตักเตือนด้วยวาจา หรือทำเป็นหนังสือ หรือสั่งให้ผู้นั้นได้รับการพัฒนา หรือหากมีมูลความผิดทางวินัย หรือทางอาญา ได้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นแล้ว ถ้าผู้ถูกลงทัณฑ์ หรือผู้ถูกระทบสิทธิจากคำสั่งทางปกครองนั้นเห็นว่าไม่เป็นไปด้วยความเหมาะสมเป็นธรรมสามารถร้องทุกข์ หรืออุทธรณ์ได้ตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร แบบธรรมเนียม หรือวิธีการที่กระทรวงกลาโหมกำหนด^{๕๐} ซึ่งถือว่าเป็นไปตามหลักนิติธรรม

กองบัญชาการกองทัพไทยรักษากฎ ระเบียบ และกระบวนการทางกฎหมายที่ถูกต้อง แม้จะมีในบางกรณีที่ต้องอยู่ในกฎระเบียบที่เข้มงวดกว่า เนื่องจากทหารมีหน้าที่รักษาความมั่นคงของชาติ จึงต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่สูงกว่าประชาชนทั่วไป แต่ถ้าเห็นว่าการลงโทษ ลงทัณฑ์นั้นไม่เป็นธรรมก็สามารถร้องทุกข์ หรืออุทธรณ์ได้ นอกจากนั้นแล้วกองบัญชาการกองทัพไทยให้ความสำคัญกับเรื่องความรู้ความเข้าใจของกำลังพลเกี่ยวกับกฎหมายในหน้าที่ และสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องตามอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบสอดคล้องกับหลักนิติธรรม

แผนปฏิบัติการของกองบัญชาการกองทัพไทยดำเนินการตามหลักนิติธรรม

กองบัญชาการกองทัพไทยได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐)^{๕๑} ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งได้ดำเนินการตามหลักนิติธรรม ทั้งด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน โปร่งใสเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ สิทธิขั้นพื้นฐาน ความสงบเรียบร้อยของสังคม การบังคับใช้กฎหมาย กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังนี้

๑. แผนปฏิบัติการเรื่องการเทิดทูน พิทักษ์ และเสริมสร้างความมั่นคงสถาบันหลักของชาติ กองบัญชาการกองทัพไทยได้จัดทำกลยุทธ์ความปลอดภัย ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติทั่วไปในการอารักขาประมุขของ

^{๔๘} พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๔๘.

^{๔๙} พระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาทหาร พ.ศ. ๒๔๕๔.

^{๕๐} กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, ๒๕๖๘, คู่มือแนวทางการดำเนินการทางวินัยทหารของ กท., หน้า ๑๘-๒๒, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [https://sd.mod.go.th/SD/media/Information/คู่มือการดำเนินการทางวินัยทหาร-\(ตัวจริง\).pdf](https://sd.mod.go.th/SD/media/Information/คู่มือการดำเนินการทางวินัยทหาร-(ตัวจริง).pdf) [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]

^{๕๑} กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๗, แผนปฏิบัติการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) กองบัญชาการกองทัพไทย (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม), หน้า ๓๐-๓๖, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://stapirtarfmith/uploads/V13_180866_daeb267_bdc.pdf [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]

ประเทศ ป้องกันมิให้มีการล่งละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์ สร้างความเข้าใจ และการสื่อสารที่ถูกต้อง เผยแพร่พระเกียรติคุณ และราชกรณียกิจที่สำคัญในทุกโอกาส โดยใช้สื่อที่เหมาะสมในทุกช่องทาง เผยแพร่และสืบสานการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ซึ่งเป็นการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของพสกนิกรให้ดีขึ้น และเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงของมนุษย์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งได้น้อมนำพระบรมราชโองการสืบสาน รักษา ต่อยอด เป็นหลักในการดำเนินการ การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามหลักนิติธรรม เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมซึ่งเป็นหน้าที่พื้นฐานของกองบัญชาการกองทัพไทย

๒. แผนปฏิบัติการราชการเรื่องการป้องกันประเทศ รักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ พร้อมพัฒนาศักยภาพทางทหารให้ทัดเทียมกับภูมิภาค กองบัญชาการกองทัพไทยเตรียมความพร้อมต่อการใช้กำลังร่วมกันระหว่างเหล่าทัพในทุกมิติ มีเอกภาพในการบังคับบัญชาการควบคุมสั่งการ และการอำนวยการยุทธร่วมของกองทัพไทย พร้อมทั้งบูรณาการและพัฒนากิจการปฏิบัติการยุทธร่วมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ปรับปรุงและพัฒนาระบบควบคุมบังคับบัญชา และระบบฐานข้อมูลที่สามารถควบคุมและสั่งการต่อการใช้ทรัพยากรทางทหารให้สามารถตอบสนองต่อภารกิจการป้องกันประเทศได้อย่างรวดเร็ว การดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามหลักนิติธรรมเรื่องการบังคับใช้กฎหมายตามอำนาจหน้าที่ และขั้นตอนการปฏิบัติถูกต้องเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม

๓. แผนปฏิบัติการราชการเรื่องการรักษาความมั่นคงของประเทศ โดยจัดการภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ กองบัญชาการกองทัพไทยสนับสนุนรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาของประเทศอันเกิดจากภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและที่มาจากภายนอกประเทศ ขจัดปัญหาหรือลดความรุนแรงของภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง โดยบูรณาการการปฏิบัติร่วมกับส่วนราชการอื่น และสามารถเป็นหน่วยนำในการปฏิบัติหากสถานการณ์มีความจำเป็น เพื่อสร้างความสงบสุขและความมีเสถียรภาพให้กับสังคมและประเทศชาติ การแก้ปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ การสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติด การสนับสนุนการแก้ไขความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการพัฒนาพื้นที่ การจัดการภัยคุกคามทางไซเบอร์ นโยบาย Seal Stop Save การเตรียมความพร้อมและจัดการภัยคุกคามจากการก่อการร้ายและการก่อเหตุรุนแรง การดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามหลักนิติธรรมเรื่องการบังคับใช้กฎหมายตามอำนาจหน้าที่ และขั้นตอนการปฏิบัติที่ถูกต้องเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม รวมทั้งการพิทักษ์สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

๔. แผนปฏิบัติการราชการเรื่องการพัฒนาประเทศเพื่อความมั่นคง และการช่วยเหลือประชาชนจากภัยพิบัติและเหตุวิกฤต กองบัญชาการกองทัพไทยสนับสนุนรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ และช่วยเหลือประชาชนจากภัยพิบัติและเหตุวิกฤต เพื่อให้ประชาชนมีความสงบสุข และมั่นคงปลอดภัย และการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

การจัดทำแผนพัฒนาพื้นที่ที่รับผิดชอบภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการปฏิบัติงานของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาที่เป็นนโยบายสาธารณะ ได้แก่ โครงการก่อสร้างและปรับปรุงทางชนบท และโครงการเกษตรผสมผสานตามแนวทางพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ออกดำเนินกิจกรรมโดยการทำประชาคม และการรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

นอกจากนี้ กองบัญชาการกองทัพไทยได้เข้าช่วยเหลือบรรเทาทุกข์จากภัยพิบัติต่าง ๆ ทันท่วงที โดยไม่มีการแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติซึ่งเป็นไปตามหลักมนุษยธรรม เช่น การจัดชุดบรรเทาสาธารณภัยเคลื่อนที่เร็วของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนาช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาวาตภัยแล้งน้ำอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ชายแดน เป็นต้น^{๕๒} การดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามหลักนิติธรรมโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม มีการเปิดเผยข้อมูล มีความโปร่งใส เพื่อสร้างความเรียบร้อยและปลอดภัยของสังคม รวมทั้งการพิทักษ์สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

๕. แผนปฏิบัติการเรื่องการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับต่างประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทยเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศในกลุ่มอาเซียน มิตรประเทศ ประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ และองค์การนานาชาติ เพื่อสร้างความไว้วางใจ และรักษาผลประโยชน์แห่งชาติในกรอบความร่วมมือต่าง ๆ รวมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ การดำเนินการดังกล่าวนี้กองบัญชาการกองทัพไทยปฏิบัติตามมาตรฐานกฎหมายระหว่างประเทศ สร้างสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงให้มีความสงบเรียบร้อยของสังคม สอดคล้องกับหลักนิติธรรม

๖. แผนปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาองค์กร เพื่อมุ่งสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง กองบัญชาการกองทัพไทยพัฒนาบุคลากร และยกระดับคุณภาพชีวิตกำลังพลด้วยการพัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังพล ระบบการดูแลสวัสดิการของกำลังพลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อช่วยตัดสินใจในการบริหารจัดการกำลังพลอย่างเท่าเทียมและเสมอภาค

กองบัญชาการกองทัพไทยพัฒนาระบบการบริหารจัดการหลายระบบ ได้แก่ ระบบจัดการความเสี่ยงและควบคุมภายใน ระบบการบริหารและติดตามงบประมาณในภาพรวม ระบบการเงินการบัญชี ระบบบริหารโครงการและการประเมินความคุ้มค่าของโครงการ ด้านกฎหมายมีพัฒนาระบบฐานข้อมูลทางกฎหมายด้วยระบบดิจิทัล และบูรณาการกับระบบงานปลัดบัญชี เพื่อสนับสนุนการตกลงใจของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงาน การปฏิบัติราชการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นไปด้วยความไม่ล่าช้า และขั้นตอนการทำงานปฏิบัติตามกระบวนการที่ถูกต้อง

นอกจากนี้มีการเผยแพร่ข้อมูลของหน่วยงาน รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ และมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณานโยบายสาธารณะ รวมถึงมีกลไกการรับข้อร้องเรียนร้องทุกข์จากทั้งกำลังพล และประชาชนที่ชัดเจน เข้าถึงง่าย การดำเนินการดังกล่าวบรรลุเป้าหมายการยกระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับหลักนิติธรรมเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน การเปิดเผยข้อมูลของรัฐ สิทธิขั้นพื้นฐาน และกระบวนการยุติธรรม

กองบัญชาการกองทัพไทยได้จัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมในทุกด้าน และมีผลการประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐอยู่ในเกณฑ์ดี^{๕๓} อย่างไรก็ตาม กองบัญชาการกองทัพไทยจะต้องมีการพัฒนาการบริหารจัดการต่อไป

^{๕๒} กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๘, การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ของ บก.ทพ. [ออนไลน์], แหล่งที่มา :

https://strapi.rtarf.mi.th/uploads/O20_30_68_pdf_a803c75147.pdf [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]

^{๕๓} สำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, ๒๕๖๘, การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘, [ออนไลน์],

จากที่กล่าวมา บริบทของกองบัญชาการกองทัพไทยในการบริหารราชการอยู่ภายใต้หลักนิติธรรมทุกปัจจัย เห็นได้จากการปฏิบัติราชการเป็นไปตามอำนาจที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด การบังคับใช้กฎหมายตามอำนาจหน้าที่อย่างถูกต้องเป็นธรรม กำลังพลได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานตามกฎหมาย และการบริหารราชการตามแผนปฏิบัติราชการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) จำนวน ๖ แผน เป็นการดำเนินการตามหลักนิติธรรม ทั้งเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน การเผยแพร่ข้อมูลภาครัฐเพื่อความโปร่งใส การรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมซึ่งเป็นพันธกิจหลัก นอกจากนั้นแล้วยังมีหน่วยงานที่จะให้ข้อเสนอแนะช่วยเหลือเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง และทางอาญาแก่หน่วยงานและกำลังพลอย่างใดก็ตาม กองบัญชาการกองทัพไทยสามารถปรับใช้หลักนิติธรรมเพื่อยกระดับการบริหารราชการ กองบัญชาการกองทัพไทยเป็นองค์กรสมรรถนะสูง พร้อมรองรับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทุกมิติ สามารถสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกประเทศเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชน

แนวทางการพัฒนาการบริหารราชการกองบัญชาการกองทัพไทยโดยนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้

การยกระดับการบริหารราชการกองบัญชาการกองทัพไทยให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง^{๕๔} มีวัตถุประสงค์หลักข้อหนึ่งคือ การยกระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งการกล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลการบริหารบ้านเมืองที่ดีนั้นต้องเริ่มต้นจากหลักนิติธรรม อาจกล่าวได้ว่า “หลักนิติธรรมเป็นหัวใจการปกครอง”^{๕๕} เนื่องจากหลักนิติธรรมที่ดีจะสร้างธรรมาภิบาลที่เข้มแข็ง และหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักในการบริหารองค์กร เพราะหลักการดังกล่าวช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพ ดังนั้น หากต้องการยกระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลจะต้องใช้หลักนิติธรรมเป็นแนวทางการพัฒนา โดยสามารถนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งแนวทางการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาลที่ดำเนินการอยู่ แนวทางการพัฒนาการบริหารราชการโดยนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้ และการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการบริหารราชการเพิ่มเติมตามหลักนิติธรรม

แนวทางการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล

กองบัญชาการกองทัพไทยมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล^{๕๖} ซึ่งมีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA)

แหล่งที่มา : <https://itas.nacc.go.th/report/rpt0201new?year=2025&departmentId=45&assessmentId=822&isPublic=True> [๒๕๖๘, ๑๙ สิงหาคม]

^{๕๔} วัตถุประสงค์ของการพัฒนากองบัญชาการกองทัพไทยให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง ได้แก่ ๑) พัฒนาการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ความรู้ งานวิจัยและ นวัตกรรม ๒) พัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังพลเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ๓) บูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจและปฏิบัติการ ๔) ยกระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๗, แผนปฏิบัติราชการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) กองบัญชาการกองทัพไทย (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม), [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://strapi.rtarf.mi.th/uploads/V13_18_0866_daeb267_bdc.pdf [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]

^{๕๕} วิษณุ เครืองาม, ๒๕๕๓, ปาฐกถาสาธารณะเรื่อง “การใช้หลักนิติธรรมในประเทศไทย”, สมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.posttoday.com/politics/65350> [๒๕๖๘, ๑ เมษายน]

^{๕๖} หลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการความรับผิดชอบ หลักการเปิดเผยโปร่งใส หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ และคุณธรรม จริยธรรม

โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) เพื่อใช้ผลการประเมินเป็นเครื่องมือยกระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล^{๕๗} การดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวสอดคล้องตามหลักนิติธรรม ดังนี้

๑. หลักนิติธรรม กองบัญชาการกองทัพไทยปฏิบัติราชการตามอำนาจที่กำหนดในรัฐธรรมนูญและกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ๕ ปี ของกองบัญชาการกองทัพไทยตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของคณะรัฐมนตรี และกำหนดหลักการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ. ๒๕๕๑ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวมาแล้ว

ด้านกฎหมาย กองบัญชาการกองทัพไทยได้พัฒนาฐานข้อมูลทางกฎหมายด้วยระบบดิจิทัล เพื่อส่งเสริมพัฒนาความรู้ด้านกฎหมายแก่กำลังพล และบูรณาการระบบข้อมูลทางกฎหมายกับระบบงานปลัดบัญชา และระบบงานส่งกำลังบำรุง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติราชการเป็นไปอย่างถูกต้อง กระบวนการพิจารณาความผิด และการกำหนดโทษจะทำโดยคณะกรรมการที่แต่งตั้งอย่างเป็นอิสระ อีกทั้งกองบัญชาการกองทัพไทยมีหน่วยงานด้านกฎหมายที่จะให้คำแนะนำแก่หน่วยงานและกำลังพล และจัดให้มีศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จผ่านช่องทางออนไลน์ในเว็บไซต์หลักของหน่วยงาน การดำเนินการดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามหลักนิติธรรมเรื่องอำนาจตามกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ควรจะมีการเผยแพร่ในช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น และปรับปรุงข้อมูลให้มีความชัดเจน ครบถ้วนเพื่อให้กำลังพลรวมถึงผู้รับบริการ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบโดยทั่วกัน

๒. หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิภาพ และหลักการตอบสนอง กองบัญชาการกองทัพไทยส่งเสริมหลักการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ด้วยการใช้ระบบสารสนเทศช่วยในการบริหารจัดการ ได้แก่ ระบบงบประมาณและการเงิน ระบบส่งกำลังบำรุง ระบบการวัดและประเมินผลการดำเนินงาน ระบบการบริหารจัดการข้อมูล และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งมีการประเมินตามระยะเวลา โดยผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี^{๕๘} การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามหลักนิติธรรมเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย และการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม

๓. หลักการรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความโปร่งใส กองบัญชาการกองทัพไทยได้จัดให้มีการบริหารจัดการด้านการควบคุมภายในที่ครบถ้วน และระบบบริหารความเสี่ยง ระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติราชการ โดยมีการเชื่อมโยงกับระบบแรงจูงใจและระบบการให้โทษอย่างเป็นรูปธรรม และได้บูรณาการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ๒๕๕๒, คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating), หน้า ๘-๙.)

^{๕๗} กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๘, การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ของ บก.ทท. [ออนไลน์], แหล่งที่มา :

https://strapi.rtaf.mi.th/uploads/O20_30_68_pdf_a803c75147.pdf [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]

^{๕๘} สำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, ๒๕๖๘, การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘, [ออนไลน์], แหล่งที่มา :

<https://itas.nacc.go.th/report/rpt0201new?year=2025&departmentid=45&assessmentid=822&isPublic=True> [๒๕๖๘, ๑๙ สิงหาคม]

กองบัญชาการกองทัพไทยได้แต่งตั้งคณะกรรมการประมวลจริยธรรมของกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการยกระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริต มาตรการส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใสภายในหน่วยงาน โดยมาตรการและกลไกเพื่อป้องกันการทุจริตภายในหน่วยงาน ได้แก่ นโยบายไม่รับของขวัญ (No Gift Policy) มาตรการกำกับดูแลและตรวจสอบการใช้ทรัพย์สินเพื่อป้องกันไม่ให้นำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามหลักนิติธรรมเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐและความโปร่งใส อย่างไรก็ตาม จะต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลในช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น และปรับปรุงข้อมูลให้มีความชัดเจน ครบถ้วนมากขึ้นเพื่อให้กำลังพลทราบโดยทั่วกัน รวมถึงรับฟังและจัดการข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เป็นการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

๔. หลักความเสมอภาค กองบัญชาการกองทัพไทยได้พัฒนาระบบการบริหารจัดการกำลังพล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของกำลังพล มีกระบวนการควบคุม ตรวจสอบการใช้อำนาจ และการบริหารงานบุคคลอย่างเป็นธรรม โดยมีขั้นตอนกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างมีแบบแผน และนำไปใช้อย่างเป็นรูปธรรม มีคณะกรรมการในการดำเนินการตามมาตรการทางจริยธรรม เพื่อดำเนินการคัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรม การมอบทุนการศึกษา และการสรรหา บรรจุ แต่งตั้งโยกย้าย และมีช่องทางสำหรับรับเรื่องร้องเรียนหลายช่องทางโดยมีความมั่นใจว่าข้อมูลของตนจะเป็นความลับ เป็นการดำเนินการตามหลักนิติธรรมด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน อย่างไรก็ตาม จะต้องจัดให้มีช่องทางที่เข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น

กองบัญชาการกองทัพไทยมีการบริหารราชการตามหลักธรรมาภิบาล โดยหลักประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ การตอบสนอง ภาระความรับผิดชอบ การเปิดเผยโปร่งใส ความเสมอภาค การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเมื่อใช้คู่กับหลักนิติธรรมจะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด เนื่องจากหลักนิติธรรมจะเอื้อให้เกิดการดำเนินการตามหลักการข้ออื่นได้ ด้วยการมีกฎระเบียบและแนวปฏิบัติที่รองรับการดำเนินการ เพื่อเป็นเสาหลักค้ำจุนให้ส่วนราชการและผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือนำไปสู่ความเป็นธรรมาภิบาลได้อย่างแท้จริง

แนวทางการพัฒนาการบริหารราชการโดยนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้

การบริหารราชการของกองบัญชาการกองทัพไทยสามารถนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้เพื่อพัฒนาได้ ดังนี้

๑. การศึกษาทบทวน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน กรณีที่กฎระเบียบไม่ทันสมัยหรือไม่ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน เมื่อมีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจก็จะต้องเปลี่ยนคำหรือข้อความ เปลี่ยนกฎเกณฑ์บางอย่างหรือบทลงโทษ โดยตั้งคณะกรรมการเพื่อศึกษาทบทวน และควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของกำลังพล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบต่อการบังคับใช้กฎระเบียบเหล่านั้น และนำความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะไปวิเคราะห์ทบทวนความจำเป็นในการใช้หรือความซ้ำซ้อน เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ซึ่งรากฐานกฎเกณฑ์อาจไม่เปลี่ยนแปลงแต่การปฏิบัติอาจเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางกฎหมาย ความเหมาะสมกับสถานการณ์ความเป็นจริงในขณะนั้น ผู้รับผิดชอบคือ แต่ละหน่วยงานของกองบัญชาการกองทัพไทย

๒. การจัดทำฐานข้อมูลกฎระเบียบ และฐานข้อมูลทรัพย์สินของทางราชการ การจัดทำมาตรฐานและคู่มือการปฏิบัติงาน การกำหนดแนวทางในการกำกับดูแลตรวจสอบอย่างชัดเจน และ

ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่น การกำหนดให้มีการตรวจสอบวัสดุและครุภัณฑ์ในแต่ละส่วนงานเป็นระยะ ๆ นอกจากนั้นแล้วควรประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลให้กำลังพลได้รับทราบในหลายช่องทาง และเข้าถึงได้ง่าย ตัวอย่างเช่น กระบวนการกำกับดูแลการใช้ทรัพย์สินของทางราชการ หรือการขอยืมทรัพย์สินของหน่วยงาน เป็นต้น ผู้รับผิดชอบคือ แต่ละหน่วยงานของกองบัญชาการกองทัพไทย

๓. การปรับปรุงกลไกการวินิจัย เริ่มตั้งแต่กระบวนการสรรหากรรมการสอบสวน เนื่องจากผู้ทำหน้าที่วินิจัย ได้แก่ ผู้บังคับบัญชา และคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งต้องมีความเป็นอิสระในทางองค์กร และทางส่วนบุคคล ปราศจากอิทธิพลภายนอก

กระบวนการพิจารณาความผิด และการกำหนดโทษนั้นต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับรู้ อย่างครบถ้วน เพื่อให้เป็นความโปร่งใส เป็นธรรม นอกจากนั้นแล้วต้องปรับปรุงกลไกการรับข้อร้องเรียน ร้องทุกข์ โดยกำหนดแนวทางอย่างชัดเจน และเข้าถึงง่าย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่งข้อร้องเรียน และมีกระบวนการจัดการให้ได้รับการแก้ไขที่ชัดเจน แจ้งผลการแก้ไขให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบทั่วกัน ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ กรมกำลังพลทหาร

๔. การพัฒนาคุณภาพกำลังพลเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและคุณธรรม จริยธรรมสำหรับการปฏิบัติราชการ โดยการวิเคราะห์และประเมินความรู้ความสามารถ รวมถึงความต้องการของกำลังพลเพื่อจัดทำแผนฝึกอบรมด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ให้แก่กำลังพลทุกระดับ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล นอกจากนั้นแล้วควรส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน การปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะกระตุ้นให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องเข้ามาร่วมรับผิดชอบ ต้องช่วยกันสอดส่องดูแลมิให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันขึ้น และต้องรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ กรมกำลังพลทหารและสำนักงานพระธรรมนูญทหาร ร่วมกับแต่ละหน่วยงานของกองบัญชาการกองทัพไทย

๕. การเผยแพร่ข้อมูลด้านสิทธิและการใช้สิทธิให้กำลังพลรับทราบ ทั้งเชิงรุก และเชิงรับ รวมถึงการปรับปรุงหลักเกณฑ์การบริหารจัดการกำลังพลให้มีความโปร่งใส เป็นธรรม และเท่าเทียม โดยอาจเพิ่มคณะทำงานทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวสิทธิและการใช้สิทธิของกำลังพล ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ กรมกำลังพลทหาร

กองบัญชาการกองทัพไทยสามารถนำหลักนิติธรรมมาปรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารราชการ โดยการศึกษาทบทวนกฎระเบียบในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความเสมอภาค เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ด้านกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีศีลธรรมจรรยา กระบวนการยุติธรรมต้องมีความเป็นอิสระ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่งข้อร้องเรียน และมีกระบวนการแก้ไขที่ชัดเจน กำลังพลมีความเข้าใจและได้รับได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียม เพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาการบริหารราชการของกองบัญชาการกองทัพไทยต่อไป

แนวทางการพัฒนาการบริหารราชการเพิ่มเติมตามหลักนิติธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการบริหารราชการเพิ่มเติมตามหลักนิติธรรมมีดังนี้

๑. การเตรียมกำลังกองทัพไทยโดยใช้การบริหารจัดการยุทธโศภณธรรมร่วม กองบัญชาการกองทัพไทยต้องเตรียมความพร้อมต่อการใช้กำลังร่วมกันระหว่างเหล่าทัพในทุกมิติ ซึ่งการบริหารจัดการยุทธโศภณธรรมร่วม

โดยเฉพาะยุทธโศภณสำคัญของทุกเหล่าทัพจะเป็นการบูรณาการและพัฒนาการปฏิบัติการยุทธร่วมให้มีประสิทธิภาพ คุ่มค่ายิ่งขึ้น และเป็นการเสริมสร้างการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน สอดคล้องกับหลักนิติธรรม ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ กรมยุทธการทหาร และกรมส่งกำลังบำรุงทหาร

๒. การปรับแนวทางการร้องเรียนเรื่องการทุจริตประพฤติมิชอบ แม้กองบัญชาการกองทัพไทยจะมีช่องทางการร้องเรียนสำหรับกำลังพล และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่หลายช่องทาง แต่การร้องเรียนโดยผู้ใต้บังคับบัญชาอาจติดขัดกับกฎระเบียบของทหาร หรืออาจไม่กล้าร้องเรียน จึงควรแก้ไขกฎหมายให้เอื้อต่อการรายงานหรือร้องเรียนกรณีพบการทุจริตประพฤติมิชอบในหน่วยงาน โดยทหารชั้นผู้น้อยต้องได้รับความเป็นธรรม และควรมีช่องทางการรายงานโดยตรงต่อองค์กรอิสระ เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ผู้ตรวจการแผ่นดิน หรืออาจมีการตั้งผู้ตรวจการกองทัพให้กำลังพลในกองทัพสามารถร้องเรียนได้โดยตรง รวมถึงต้องทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิขั้นพื้นฐานของกำลังพลในกองทัพ ให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น แม้กระทั่งปัญหาการถูกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และต้องให้ความคุ้มครองผู้ร้องเรียนโดยมีความมั่นใจว่าข้อมูลของตนจะเป็นความลับที่จะไม่สร้างผลกระทบต่อนตนเองในภายหลัง และสามารถติดตามผลการร้องทุกข์ร้องเรียน เพื่อเสริมสร้างหลักนิติธรรมเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐานและความเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรม ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ กรมกำลังพลทหาร

๓. การบรรจุวิชาหรือการฝึกอบรมทหารเกี่ยวกับกฎหมาย และการทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชนควบคู่กับหลักนิติธรรมในโรงเรียนทหาร และสถาบันการศึกษาของกองบัญชาการกองทัพไทย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่กำลังพลทุกระดับ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างถูกต้อง และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กำลังพลซึ่งเป็นการเสริมสร้างรากฐานของนิติธรรมในกองบัญชาการกองทัพไทย ผู้รับผิดชอบ ได้แก่ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

การเตรียมกำลังกองทัพไทยโดยใช้การบริหารจัดการยุทธโศภณร่วมเป็นแนวทางส่งเสริมการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันตามหลักนิติธรรม ส่วนการปรับแนวทางการร้องเรียนการทุจริตประพฤติมิชอบ และการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายควบคู่กับหลักนิติธรรมให้แก่กำลังพล เป็นแนวทางเสริมสร้างให้กองบัญชาการกองทัพไทยมีรากฐานหลักนิติธรรมเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

กองบัญชาการกองทัพไทยมีการบริหารราชการตามหลักนิติธรรม ซึ่งเอื้อให้เกิดการยกระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เนื่องจากการมีกฎระเบียบและแนวปฏิบัติตามหลักนิติธรรมเป็นเสาหลักค้ำจุนให้ส่วนราชการและผู้บริหารใช้เป็นเครื่องมือนำไปสู่หลักธรรมาภิบาลได้อย่างแท้จริง แนวทางการพัฒนาการบริหารราชการเพื่อยกระดับการบริหารจัดการจึงปรับใช้หลักนิติธรรมด้านตัวบทกฎหมาย ด้านการบังคับใช้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการพัฒนากำลังพลให้มีความรู้ด้านกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม และสิทธิขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้นควรเสริมสร้างให้กองบัญชาการกองทัพไทยมีรากฐานหลักนิติธรรมเข้มแข็งมากขึ้น โดยการบริหารจัดการยุทธโศภณร่วมเพื่อส่งเสริมการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน การปรับแนวทางการร้องเรียนการทุจริตประพฤติมิชอบ และการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายควบคู่กับหลักนิติธรรมให้แก่กำลังพล

บทสรุป

หลักนิติธรรมเป็นหลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่ใช้ในการปกครอง และการบังคับใช้กฎหมายของรัฐให้อยู่ภายใต้ขอบเขตอันเหมาะสมและเป็นธรรม ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กร และหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม ทุกหน่วยงานรวมทั้งกองบัญชาการกองทัพไทย ซึ่งเป็นส่วนราชการขึ้นตรงต่อกองทัพไทย กระทรวงกลาโหม จึงต้องยึดหลักนิติธรรมในการบริหารราชการแผ่นดิน

หลักนิติธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นหลักการที่นานาประเทศให้ความสำคัญ ทั้งในกลุ่มสมาชิกอาเซียน และองค์การสหประชาชาติ ซึ่งได้มีการกำหนดตัวชี้วัดของหลักนิติธรรมอย่างเป็นรูปธรรมโดย World Justice Project (WJP) โดยประเมินจาก ๘ ปัจจัย ได้แก่ ชีตจำกัดอำนาจของรัฐบาล การบังคับใช้กฎหมาย การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ความโปร่งใส สิทธิขั้นพื้นฐาน ความสงบเรียบร้อยของสังคม กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง และกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กองบัญชาการกองทัพไทยได้ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายกำหนด โดยบังคับใช้กฎหมายตามหน้าที่และความรับผิดชอบด้วยความโปร่งใส ดำเนินการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน รักษาสิทธิขั้นพื้นฐาน รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม และดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม เป็นไปตามปัจจัยของหลักนิติธรรม อีกทั้งแผนปฏิบัติการของกองบัญชาการกองทัพไทยดำเนินการสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ซึ่งเอื้อให้เกิดการยกระดับการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เป็นธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรสมรรถนะสูง เนื่องจากการยึดมั่นตามหลักนิติธรรมเป็นเสาหลักคำจูน นำไปสู่ความเป็นธรรมาภิบาลได้อย่างแท้จริง กองบัญชาการกองทัพไทยสามารถปรับใช้หลักนิติธรรมเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารราชการ โดยการศึกษาทบทวนกฎระเบียบที่ไม่ทันสมัยหรือซ้ำซ้อน การจัดทำฐานข้อมูลกฎระเบียบและมาตรฐานการปฏิบัติงาน การปรับปรุงกลไกการวินิจฉัย และการพัฒนากำลังพลด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย คุณธรรมจริยธรรม และหลักนิติธรรม นอกจากนั้นแล้วมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้บริหารจัดการยุทธโธปกรณ์ร่วมของกองทัพไทยเพื่อบูรณาการการใช้ประโยชน์สิ่งอุปกรณ์สำคัญอย่างคุ้มค่า เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลสูงสุด และส่งเสริมการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน การปรับแนวทางการร้องเรียนร้องทุกข์ไม่ให้ติดขัดกับกฎระเบียบของทหาร การบรรจุวิชากฎหมายและหลักนิติธรรมในหลักสูตรของโรงเรียนทหาร และสถาบันการศึกษาของกองบัญชาการกองทัพไทย เนื่องจากหลักนิติธรรมเป็นหัวใจสำคัญของการปกครอง ที่จะสร้างเสริมรากฐานการพัฒนาการบริหารราชการของกองบัญชาการกองทัพไทยในฐานะหน่วยงานด้านความมั่นคงของชาติซึ่งพร้อมรองรับภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทุกมิติ และสามารถปรับตัวได้ทุกสถานการณ์เพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงการต่างประเทศ, ม.ป.ป., **กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**, หน้า ๒, ๔, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://image.mfa.go.th/mfa/0/OcXc7u4THG/migrate_directory/other-20130528-092411-875705.pdf [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]
- กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๕๒, **ระเบียบกองบัญชาการกองทัพไทยว่าด้วยการปฏิบัติเมื่อเกิดความเสียหายแก่เงินราชการหรือทรัพย์สินของทางราชการอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๕๒**.
- กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๘, **การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ของ บก.ทท.** [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://strapi.rtarf.mi.th/uploads/O20_30_68_pdf_a803c75147.pdf [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]
- กรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๗, **แผนปฏิบัติการราชการ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) กองบัญชาการกองทัพไทย (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://strapi.rtarf.mi.th/uploads/V13_18_0866_daeb267_bdc.pdf [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]
- กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, ๒๕๖๘, **คู่มือแนวทางการดำเนินการทางวินัยทหารของ กท.**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [https://sd.mod.go.th/SD/media/Information/คู่มือการดำเนินการทางวินัยทหาร-\(ตัวจริง\).pdf](https://sd.mod.go.th/SD/media/Information/คู่มือการดำเนินการทางวินัยทหาร-(ตัวจริง).pdf) [๒๕๖๘, ๓๑ พฤษภาคม]
- กรมสารบรรณทหาร, ๒๕๕๔, **ระเบียบกองบัญชาการกองทัพไทยว่าด้วยการปฏิบัติเมื่อเกิดความเสียหายแก่เงินราชการหรือทรัพย์สินของทางราชการอันเนื่องมาจากการกระทำละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๕๒, ใน ระเบียบปฏิบัติการราชการ ฉบับปรับปรุงใหม่เล่ม ๔**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://oja.rtarf.mi.th/new/index.php/2020-10-07-03-16-30/2021-03-06-06-40-20/54-4> [๒๕๖๘, ๓๑ พฤษภาคม]
- กฤษณะ บวรรัตนารักษ์, พันเอก, ๒๕๕๔, **“ทหารกับการปฏิบัติการทางทหารที่นอกเหนือจากสงคราม” ใน กฎหมายคุ้มครองการปฏิบัติการทางทหาร**, กรุงเทพฯ : แปลนพรี้นติ้ง, หน้า ๓๔๙-๓๗๒, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://j6inter.rtarf.mi.th/attachments/article/552/กฎหมายคุ้มครองการปฏิบัติการทางทหาร_compressed.pdf [๒๕๖๘, ๓๑ พฤษภาคม]
- ไทยรัฐออนไลน์, ๒๕๖๗, ๑๕ สิงหาคม, **วิ่งเต้น เส้นสาย เสียตาย “เศรษฐา” พันนายกา เหตุเลือกพวกพ้อง**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.thairath.co.th/scoop/interview/2807904> [๒๕๖๘, ๑ เมษายน]
- ธนภัทร ชาดินกรบ, ๒๕๖๕, กฎเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้กำลังและการใช้อาวุธของเจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย, ใน **แนวทางปฏิบัติงานว่าด้วยกฎการใช้กำลังและอาวุธ**, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร, ๒๕๕๔, กันยายน, **“หลักนิติธรรม (The rule of Law)”**, **วารสารยุติธรรมคู่ขนาน**, เล่มที่ ๗ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑, หน้า ๖-๗, ๒๕, ๓๖-๓๘.
- บวรศักดิ์ อูวรรณโณ, ๒๕๕๖, ๒๒ พฤษภาคม, **เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย (นรป.) รุ่นที่ ๑ “ดุลยภาพระหว่างการเมืองภาคนักการเมืองและการเมืองภาคพลเมืองกับหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://elibrary.constitutionalcourt.or.th/document/documents/documents/Presentation_19.pdf [๒๕๖๘, ๑๙ มีนาคม]

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร, ๒๕๖๒, พระราชดำรัส ในรัฐพิธีเปิด ประชุมรัฐสภา ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๒, อ้างใน ปัทมพร ทศนา, ๒๕๖๔, รัฐพิธีเปิดประชุมสภา, พิพิธภัณฑสถาน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://parliamentmuseum.go.th/2564/ar64-opening-thai-parliament-assembly.html> [๒๕๖๔, ๑๐ เมษายน]

วิชณุ เครืองาม, ๒๕๕๓, ปาฐกถาสาธารณะเรื่อง “การใช้หลักนิติธรรมในประเทศไทย”, สมาคมรัฐศาสตร์แห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.posttoday.com/politics/65350> [๒๕๖๔, ๑ เมษายน]

วิชณุ เครืองาม, ๒๕๖๕, ๔ สิงหาคม, ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “ฝ่ายบริหารกับการรักษาความเชื่อมั่นตามหลักนิติธรรม” ในโอกาสครบรอบ ๕ ทศวรรษ มหาวิทยาลัยรามคำแหง “หลักนิติธรรมกับการบังคับใช้กฎหมายเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในระบบศาลไทย” ณ อาคารหอประชุมพ่อขุนรามคำแหงมหาราช, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=Ma7GoKe0jFU> [๒๕๖๔, ๑๘ มีนาคม]

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๘, ๑ พฤษภาคม, TU นำผู้แทน WJP หรือ รมว. ยุติธรรม ว่าด้วยหลัก นิติธรรมในประเทศไทย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.tijthailand.org/highlight/detail/tij-wjp-rule-of-law-index-justice> [๒๕๖๘, ๖ พฤษภาคม]

สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, ๒๕๖๗, คะแนนประเมิน WJP ของไทยสูงขึ้น คาดส่งผลดีต่อการประเมินคะแนน CPI ปี ๒๕๖๗, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://www.nacc.go.th/categorydetail/20180831184638361/20241120155358?> [๒๕๖๘, ๑ มีนาคม]

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ๒๕๕๒, คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลัก ธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance Rating), กรุงเทพฯ: พรีเมียร์ โพร.

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, ๒๕๕๖, พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานประกาศนียบัตรของสำนักอบรมศึกษา กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๑๔, ประมวลพระบรมราโชวาทและ พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งและพับลิชชิ่ง.

สำนักงานพระธรรมานุญทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, ม.ป.ป., การกิจ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://oja.rtarf.mi.th/new/index.php/2020-10-07-03-14-13/royal-thai-funeral-2> [๒๕๖๘, ๓๑ พฤษภาคม]

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, ๒๕๕๒, คู่มือการจัดระดับการกำกับดูแลองค์การภาครัฐตามหลัก ธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี(Good Governance Rating), กรุงเทพฯ: พรีเมียร์ โพร.

สำนักงานพระธรรมานุญทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, ๒๕๖๖, กฎหมายคุ้มครองการปฏิบัติการทางทหาร ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://oja.rtarf.mi.th/new/index.php/2020-10-07-03-16-30/2021-02-17-06-41-28/485-2024-10-31-08-40-43> [๒๕๖๘, ๓๑ พฤษภาคม]

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, องค์การอิสระ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://web.parliament.go.th/assets/portals/1/files/006_องค์การอิสระ.pdf [๒๕๖๘, ๑๐ เมษายน]

สำนักประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, ๒๕๖๘, การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://itas.nacc.go.th/report/rpt0201new?year=2025&departmentid=45&assessmentid=822&isPublic=True> [๒๕๖๘, ๑๙ สิงหาคม]

The Globalgoals, n.d., 16 Promote just, peaceful and Inclusive societies, [Online], Available from : <https://www.globalgoals.org/goals/16-peace-justice-and-strong-institutions/> [2568, 1 March]

UNITED NATIONS, 2014, 14 February, **What is the Rule of Law**, [Online], Available from : <https://www.un.org/ruleoflaw/what-is-the-rule-of-law/> [2568, 1 March]

UNITED NATIONS, 1979, 17 December, Code of Conduct for Law Enforcement Officials, General Assembly resolution 34/169, [Online], Available from : <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/code-conduct-law-enforcement-officials> [2025, 1 June]

๑. ข้อมูลส่วนตัว

ยศ-ชื่อ-สกุล	พลเอก อุทิศ บุญตานนท์
ยศ-ชื่อ-สกุล(ภาษาอังกฤษ)	General Ukris Boontnondha
ตำแหน่ง	รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด
ตำแหน่ง(ภาษาอังกฤษ)	Deputy Chief of Defence Forces, Royal Thai Armed Forces
วัน เดือน ปี เกิด	๒๔ ธันวาคม ๒๕๐๙
E-Mail	bnukris@gmail.com

๒. ประวัติการศึกษา

ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๓. ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2559 ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหารบก
- พ.ศ. 2560 ผู้อำนวยการสำนักฝึกและศึกษาทางทหาร กรมยุทธการทหารบก
- พ.ศ. 2561 รองเจ้ากรมยุทธการทหารบก
- พ.ศ. 2563 เจ้ากรมยุทธการทหารบก
- พ.ศ. 2565 เสนาธิการทหารบก
- พ.ศ. 2566 ผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก
- พ.ศ. 2567 รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด

๔. สถานที่ทำงาน

กองบัญชาการกองทัพไทย เลขที่ ๑๒๗ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๕๓๕ ๑๐๙๕